Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care-ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brasovŭ:
a administratiune, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 116. Brașovŭ, Sâmbătă, 29 Mai (10 Iunie) 1893.

O sdrobitóre acusațiune.

Brașovŭ, 28 Mai v.

Inainte cu dóuĕ sĕptĕmânĭ ḑiarulŭ „La République Française“ revenindŭ asupra campaniei maghiarisării cu orĭ-ce prețŭ, purtată de guvernulŭ unguerscŭ în contra naționalităților nemaghiare din Transilvania și Țéra ungurésca, a criticatŭ, precum scimŭ, într'unŭ articulŭ scrisŭ de domnulŭ Felix Leseur, fórte aspru, dér în modŭ obiectivŭ și lealŭ, procederea politicianilorŭ ungurĭ, și tendințele lorŭ vrășmășescĭ manifestate din nou în proiectulŭ de lege pentru regularea salariilorŭ învĕțătorescĭ.

Diarulŭ francesŭ arată cum aceștĭ politicianĭ ungurĭ au părăsitŭ cu totulŭ cărarea conciliantă, ce li-o indicase Deak, în anii 1867—1869, ca singurulŭ mijlocŭ de-a susține pacea interióră între popórele diferite ale acestui statŭ.

Intre altele reamintesce, „Republica francesă“ cunoscuta scrisóre a lui Deak cătră ḑiaristulŭ contele Bethlen dela 1869, în care își esprimase dorința ca Românii sĕ nu se abțină dela alegerĭ, ḑicêndŭ: „Patria are lipsă de pace și totŭ ce ne mai rĕmâne a face, trebue sĕ facemŭ *sine ira et studio* într'unŭ spiritŭ frățescŭ, într'o înțelegere perfectă cu toțĭ cetățenii țĕriĭ“; reamintesce și declarația aceea a lui Deak, în care ḑice, că „chiar de arŭ fi esagerate pretensiunile naționalităților, chiar de arŭ fi resultatulŭ unorŭ prejudiții, Maghiarii trebue sĕ se ferĕscă de-a vătăma aceste prejudiții în nisce împrejurărĭ când acésta nu-o pretinde rațiunea de statŭ... căcĭ trebue sĕ se străduiéscă a face ca instituțiunile patriei sĕ le fiă scumpe diferitelorŭ naționalitățĭ, de a face, ca sĕ se sĕmță bine în acéstă patriă.“

Aceste consilii înțelepte, — adauge fóia francesă — n'au fost ascultate, ci desconsiderândŭ avertismentele profetice ale lui Deak, Maghiarii au luatŭ mĕsurĭ brutale pentru a impune idiomulŭ lorŭ.... Ear ca dovadă nouă citéză proiectulŭ de lege privitorŭ la salariile învĕțătorilorŭ cu tendințele lui dușmane instrucțiunei naționale-confesionale române și slave.

Acuma vine fóia guvernamentală, ce apare în Pesta în limba francesă, „Revue d'Orient“, și face în numĕrulŭ sĕu dela 4 Iunie n zadarnice sforțărĭ de a combate și a resfrânge argumentele puternice ale „Republicei francese“. In ce privesce tratarea învĕțătorilorŭ confesionalĭ și a susțiitorilorŭ lorŭ în noua lege, încércă oficiosulŭ ungurŭ dela numita fóiă a desvinovăți pe politicii ungurĭ dela putere, susțiindŭ că n'au voitŭ sĕ impună unŭ minimum prea mare ca salarŭ; că ministrulŭ Csaky a amenințatŭ chiar cu demisiunea sa, spre a împiedeca ca minimulŭ sĕ se urce la 400 florinĭ; că Csaky și-a esplicatŭ acéstă purtare așa, că n'a voitŭ ca prin ridicarea cifrei la 400 florinĭ 75, de procente ale școlelorŭ întreținute de confesiunĭ sĕ fiă constrînse a solicita ajutorŭ dela statŭ; că ingerința ce voesce statulŭ sĕ-o eserceze față cu scólele, carĭ suntŭ constrînse a cere ajutorŭ dela elŭ, se reduce numai la aceea, că guvernulŭ își reservă aprobarea numirei învĕțătorilorŭ confesionalĭ la aceste scóle — și în fine că numai în casŭ de delicte politice învĕțătorii scólelorŭ subvenționate de statŭ vorŭ fi judecațĭ de tribunalele administrative.

„Revue d'Orient“ citéză apoi diavolesculŭ amendamentŭ prin care se esplică: ce acte suntŭ a se considera ca contrare intereselorŭ statului și esclamă: „Este evidentŭ, că acésta lege nu póte gena, decâtŭ pe aceia, carĭ refusă de-a se conforma ideiei de statŭ maghiarŭ“.

D-lŭ Leseur dela „Republica francesă“ póte va sta unŭ momentŭ pe gândurĭ, că ce va sĕ ḑică acésta „ideă de statŭ“ căcĭ în Francia de pildă póte fi vorba de unŭ statŭ francesŭ și de interese de stat francese, dér nu de-o ideă de statŭ francesă. Aicĭ la noi însĕ, în statulŭ ungarŭ, tóte trebue sĕ se conformeze nu adevĕratelorŭ esigențe și interese ale statului, ci unei „idei“ ce s'a încuibatŭ în creerii politicilorŭ și legislatorilorŭ maghiarĭ.

Acéstă „ideiă“ a făcutŭ pe ministrulŭ de instrucțiune Csaky sĕ susțină cu totŭ adinsulŭ de-ocamdată minimulŭ de 300 fl. dér nu în interesulŭ școlelorŭ confesionale, cum a pretextatŭ elŭ, ci pentru că statulŭ n'ar fi avutŭ încă acuma mijlócele, de a da subsidii celorŭ 75 de procente dintre școlele confesionale, ce arŭ fi fostŭ constrînse a-le cere în casŭ când minimulŭ s'ar fi urcatŭ la 400 fl.

Acéstă „ideă“ a datŭ nascere poftei guvernului de a se ingera în afacerile școlelorŭ confesionale ajutorate din visteria statului și d'așĭ „reserva“ aprobarea numirei învĕțătorilorŭ la aceste școle.

Acéstă „ideă“ în fine a datŭ nascere monstruosului amendamentŭ privitorŭ la delictele politice, care pune esistența școlelorŭ nóstre în adevĕratulŭ înțelesŭ alŭ cuvĕntului la discrețiunea puterei arbitrare a guvernanțilorŭ.

Fóia guvernului unguresc „Revue d'Orient“ ne spune cu-o naivitate suprindĕtóre în ce consistă acea „ideă“ a politicianilorŭ ungurĭ ḑicêndŭ: „mărturisimŭ francŭ că idealulŭ nostru e unitatea națională a Ungariei“.

„Idea din cestiune este dér unŭ „idealŭ“ despre care însășĭ „Revue d'Orient“ ḑice: „scimŭ că elŭ este departe de noi și póte va fi imposibilŭ de a'lŭ realisa vre-odată“.

Dér cei cu „idea“ și cu „idealulŭ“ suntŭ la putere și ei se credŭ în dreptŭ, pe temeiulŭ preponderanței lorŭ politice și a unei statistice falsificate etnografice, a sforța realisarea imposibilului idealŭ alŭ unității naționale maghiare.

Espedientulŭ este limba maghiară, ca limbă oficială a statului. Limba oficială, ḑice organulŭ guvernului din Pesta, trebue sĕ se propage în tóte colțurile Ungariei, toțĭ cetățenii instruițĭ sĕ se pótă înțelege în acéstă limbă; nu voimŭ ca Ungaria sĕ fiă turnulŭ lui Babelŭ.

Ĕtă déră că ḑiarulŭ „République française“ a nimeritŭ cuiulŭ în capŭ, când a susținutŭ, că Maghiarii iau mĕsurile cele mai brutale, *spre a impune idiomulŭ lorŭ.*

Pretecstulŭ, sub care Maghiarii o facŭ acésta, fiă „idea de statŭ“ fiă „lățirea limbei oficiale a statului“, este indiferentŭ pentru caracterisarea faptului lorŭ, care este și rĕmâne în celŭ mai mare gradŭ violătorŭ, nedreptŭ și despoticŭ.

Legea de naționalitate dela 1868, pe care o învócă „Republica francesă“ n'avea nicĭ unŭ înțelesŭ, décă nu ar fi fostŭ adusă tocmai spre a stabili marginile, până unde are sĕ se estindă influința limbei oficiale a statului.

Cei cu „idea“ și cu „idealulŭ“ maghiarisării însĕ nu vorŭ sĕ cunóscă marginĭ — aibă dér atuncĭ celŭ puținŭ bunulŭ simțŭ a tăcé față cu nisce acusațiunĭ atâtŭ de sdrobitóre, ca aceea ce li-o face „République française“ în numele libertății popórelorŭ.

Secretele diplomației.

In editura Ollendorf din Parisŭ, a apĕrutŭ de curêndŭ o broșură fórte importantă, scrisă de literatulŭ rusŭ Nicolae Notovicĭ, broșură, care a făcutŭ mare senșațiă în pressa europénă pentru cuprinsulŭ ei de-unŭ interesŭ ne-

---

FOILETONULU „GAZ TRANS.“

ESCURSIUNĬ

pe munții Țĕrei Bârsei și ai Făgărașului

de

Ioanŭ Turcu.

I. *Buceciulŭ cu vêrfulŭ „LA OMŬ“, înălțime de 2508 metri. Munțĭ stâncoșĭ.*

(Fine.)

Era pe la 8 óre diminéța, când au sositŭ, aicĭ „La Omŭ“, membrii societății carpatine. Noi, dându-ne josŭ de pe colțŭ — cu mai mare greutate, ca cum ne-amŭ suitŭ, — dimpreună cu soții noștri amŭ salutatŭ pe cei sosițĭ. Mai totŭ de-odată sosiră și vre-o trei domnĭ din Sinaia, carĭ între altele ni-au cetitŭ din ḑiarele române, ce le aduseră cu ei, scirile cele mai próspete despre însemnatele evenimente, ce tocmai atuncĭ începuseră a se petrece în Bulgaria, cu detronarea principelui Alexandru de Battenberg.

Sórele lucia blândŭ, aerulŭ era curatŭ și se putea bine vedé jurŭ împrejurŭ. Advocatulŭ Pușcariu adusese cu sine unŭ ochianŭ de o construcțiune mai perfectă, care era grosŭ ca brațulŭ unui omŭ mare și se desfăcea în lungime de peste unŭ metru. Cu acestŭ ochianŭ, ce l'amŭ așeḑatŭ în mai multe puncte ale podeiului, unde eramŭ, ne-amŭ uitatŭ cu de-amĕruntulŭ în tóte părțile. Era tocmai timpulŭ secerișului în comunele de pe lângă Bârsa. Se putea distinge fórte bine pe teritoriulŭ comunei Zĕrneștĭ, Tohanŭ și Vulcanŭ, cum aruncau țĕranii din clăi snopii în carŭ, și cum mânau pe căile de hotarŭ cu carĕle încărcate.

Munții din împrejurime spre ostŭ se vedeau numai așa ca și nisce micĭ coline. Se vedea prea frumosŭ întinsulŭ șesŭ alŭ țĕrei Bârsei, cu tóte comunele aflătóre pe elŭ, și partea ostică de cătră Făgărașŭ a țĕrei Oltului. Indreptândŭ ochianulŭ spre comuna Zĕrneștĭ, puteamŭ prea bine deosebi chiar și unele edificii, așa d. e. biserica, școla, casa comunală și fabrica de hârtiă de acolo, ba ce este mai multŭ, la edificiulŭ casei comunale se vedea prea bine întregŭ frontulŭ și se puteau distinge și ferestrile din mijlocŭ din etagiu, carĭ erau atuncĭ deschise.

Ca nisce înguste linii argintii, trase în cotiturĭ mai lungĭ, se vedea prea frumosŭ și Bârsa și Turculŭ, carĭ cu apa lorŭ cristalină udă pietrósele ținuturĭ din prejurulŭ lorŭ.

Totŭ în 25 Augustŭ 1886. o altă societate, totŭ membri de ai societății carpatine, la carea s'au asociatŭ și câte-va dame, au eșitŭ dela Zĕrneștĭ prin muntele *Vlădușca*, pe *Peatra Craiului* la *Piramidă* (cota 2241 m.) Amŭ îndreptatŭ ochianulŭ și în acea direcțiune sĕ vedemŭ pe ceĭ carĭ au mersŭ la Peatra Craiului, însĕ deși se vedea susŭ piramida, totușĭ ómenĭ acolo, séu suindŭ pe Peatră, din causa îndepărtărei celei marĭ, nu puturămŭ distinge.

Dincolo peste Peatra Craiului se vedeau înălțindu-se falnicŭ munții Făgărașului, carĭ chiar și de aicĭ dela „Omŭ“, în unele piscurĭ se păreau a fi mai înalțĭ ca acestŭ vêrfŭ alŭ Buceciului. Se vedeau apoi față de munții Făgărașului, spre sudŭ, spre partea României, înalții munțĭ: *Păpușa*, *Peceneagulŭ* și *Oticulŭ* dela isvórele Dâmboviței.

Ne-amŭ uitatŭ apoi spre sudŭ pe întinsele câmpii ale României, în carĭ la fórte marĭ depărtărĭ se zăriau icĭ-colea strălucindŭ albele turnurĭ acoperite cu tinichea ale bisericelorŭ de acolo.

Aci susŭ, în apropierea nóstră, spre sudŭ aveamŭ vêrfulŭ *Costilei*, sub care se află muntele *Caraimanulŭ*. La pólele acestuia, josŭ cătră Prahova, este *Sinaia*, cu vestita mânăstire de acestŭ nume și cu măreţulŭ palatŭ alŭ Regelui României, clăditŭ susŭ pe valea Peleșului, în codrii și în inima Buceciilorŭ, și cu alte multe palate admirabilŭ de frumóse și elegante.

Dela Caraimanŭ mai la drépta este vêrfulŭ numitŭ *Babele*, și de aicĭ mai la drépta suntŭ cei doi *Jipĭ*: *Jipii marĭ* și *Jipii micĭ*, ér în fața acestora este apoi